

ДОСЛІДЖЕННЯ ХАРАКТЕРИСТИК ПРИВОДА ГІДРОМАНІПУЛЯТОРА

Крилов В.В., к.т.н., доцент,
Коломієць С. М., к.т.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет
Тел.(0619) 42-24-36

Анотація – у статті наведений аналіз та результати досліджень гідравлічних характеристик привода гідроманіпулятора при проведенні навантажувально-розвантажувальних робіт.

Ключові слова – привод, гідроманіпулятор, гідронасос, робоча рідина.

Постановка проблеми. Встановлено, що на розворот грейфера істотно впливає перетікання робочої рідини з порожнини нагнітання в порожнину зливу неповноповоротного ротатора [3]. Дослідження впливу гідравлічних характеристик неповноповоротного ротатора на ефективність його роботи є досить актуальним на сьогоднішній день.

Аналіз останніх досліджень. З аналізу літературних джерел можна зробити висновок, що питання дослідження впливу гідравлічних характеристик на якість роботи неповноповоротного ротатора при виконанні навантажувально-розвантажувальних робіт на сьогоднішній день потребує подальшого вивчення.

Формулювання цілей статті. Мета роботи – отримати залежності для оптимізації гідравлічних характеристик неповноповоротного ротатора, що сприятиме підвищенню ефективності його роботи.

Основна частина. Внутрішнє перетікання робочої рідини оцінюють коефіцієнтом σ , пропорціональним перепаду тиску Δp між порожнинами нагнітання і зливу ротатора, а також об'ємним коефіцієнтом корисної дії η_v . Знайдемо зв'язок між об'ємним к.к.д. та коефіцієнтом σ .

Об'ємний к.к.д. ротатора знаходимо за формулою

$$\eta_v = \frac{Q_T}{Q_D}, \quad (1)$$

де Q_T – об'єм робочих порожнин ротатора;
 Q_D – витрата робочої рідини, що пройшла через ротатор за один робочий цикл.

Знаючи, що

$$Q_D = Q_T + \sigma \Delta p, \quad (2)$$

отримаємо

$$\eta_v = \frac{Q_T}{Q_T + \sigma \Delta p} \quad (3)$$

або

$$\sigma = \frac{Q_T (1 - \eta_v)}{\Delta p \eta_v}. \quad (4)$$

Для визначення об'ємного к.к.д. η_v використовуємо метод балансу потужності гідропривода

$$N_{ep} = N_H \eta_H \eta_P \eta_M, \quad (5)$$

де N_{ep} - ефективна потужність ротатора;
 N_H - потужність на валі гідронасоса;
 η_H - повний к.к.д. гідронасоса;
 η_P - повний к.к.д. ротатора;
 η_M - гідравлічний к.к.д. магістралей, що з'єднують гідронасос і ротатор.

Ефективну потужність ротатора визначаємо за формулою

$$N_{ep} = M \omega, \quad (6)$$

де M – усталений обертаючий момент на валі ротатора;
 ω – усталена кутова швидкість вала ротатора.
Повний к.к.д. ротатора знайдемо з виразу

$$\eta_P = \eta_v \eta_{mex}, \quad (7)$$

де η_{mex} - коефіцієнт корисної дії, що враховує механічні втрати у вузлах ротатора.

Втрати потужності за рахунок тертя рідини об стінки

трубопроводів враховують гідравлічним коефіцієнтом корисної дії η_M ,

$$\eta_M = 1 - \frac{\Delta p'}{p_H}, \quad (8)$$

де $\Delta p'$ - втрати тиску, пов'язані з перетіканням робочої рідини;
 p_H - тиск робочої рідини у магістралі.

Величину $\Delta p'$ можна вирахувати як

$$\Delta p' = \frac{Cv}{g} v \frac{l_{\pi}}{d^2}, \quad (9)$$

де C – коефіцієнт, залежний від типу рідини;
 v – кінематична в'язкість рідини;
 l_{π} – приведена (наведена, подана) довжина трубопроводу;
 d – діаметр трубопроводу;
 v – швидкість руху рідини.

З урахуванням місцевих опорів знайдемо приведену довжину трубопроводу

$$l_{\pi} = l + 1350 n_{\Sigma} d, \quad (10)$$

де n_{Σ} - сумарний коефіцієнт з урахуванням місцевих втрат.
Визначивши η_p з рівняння (5) і порівнюючи з η_p з рівняння (7),
отримаємо

$$\eta_p = \frac{N_{ep}}{N_H \eta_H \eta_M} = \eta_v \eta_{mex}. \quad (11)$$

Оскільки теоретичний обертаючий момент на валі ротатора

$$M_T = \frac{B \Delta p}{8} (D^2 - d^2), \quad (12)$$

де B - ширина лопаті ротатора;
 D, d - діаметр циліндра і діаметр вала ротатора, відповідно,
то

Визначивши η_v з рівнянням (11) і підставивши в нього значення
з рівнянь (6,12,13), отримаємо

$$\eta_v = \frac{\omega V \Delta p (D^2 - d^2)}{8 N_H \eta_H \eta_M}. \quad (14)$$

Таким чином, для визначення об'ємного к.к.д. необхідно експериментально знайти кутову швидкість вала ротатора ω , перепад тиску Δp і потужність на валі гідронасоса N_H .

Для реєстрації потужності гідронасоса N_H застосовували ватметр-самописець М-348, ввімкнений в електричну схему електродвигуна привода насоса.

Після статистичної обробки результатів експериментальних даних отримано рівняння регресії

$$\eta_v = -0,0174 + 0,07082 \omega \Delta p. \quad (15)$$

Очевидно, що об'ємний коефіцієнт корисної дії ротатора пов'язаний з жорсткістю гідропривода c_r ,

$$c_r = \frac{M}{\varphi}, \quad (16)$$

де φ - кут повороту вала ротатора від дії обертаючого момента M при «замиканні» гідророзподільвачем порожнини нагнітання і зливу.

Якщо у якості залежної змінної вибрати c_r , а незалежної - η_v , то при обробці результатів експериментальних даних отримаємо регресійне рівняння

Це рівняння справедливе в діапазоні зміни об'ємного к.к.д. від 0,1 до 0,9.

Таким чином, для визначення коефіцієнта внутрішнього перетікання σ за формулою (4) і жорсткості гідропривода ротатора c_r за формулою (16) необхідно знайти об'ємний к.к.д. за формулою (15).

Як відзначали ряд авторів [1, 2], об'ємний к.к.д. неповноповоротного ротатора з прямокутною робочою лопаттю має низькі значення (0,3...0,5). Підвищити його досить важко, особливо при малих кутових швидкостях розвороту грейфера, тому що об'єм робочої рідини, що поступає в нагнітальну порожнину ротатора, можна співставити з внутрішнім перетіканням робочої рідини з порожнини нагнітання в порожнину зливу ротатора.

Висновки. Наведені залежності дають змогу оптимізувати гідравлічні характеристики привода гідроманіпулятора з метою

підвищення ефективності його роботи.

Література

- 1 *Желтобрюхов А.Н.* Определение утечек масла при движении пластины в поворотном гидродвигателе: книга: Гидропривод и гидропневмоавтоматика / *А.Н. Желтобрюхов.*– Киев: Техника, 1974.- № 15.- С. 62-63.
- 2 *Крылов В.В.* Динамика гидропривода неполноповоротного ротатора с жестким подвесом грейфера / *В.В. Крылов* // Изв. высш. учеб. заведений. Лесн. журн.- 1982.- №4.- С. 70-73.
- 3 *Таубер Б.А.* Подъемно-транспортные машины / *Б.А. Таубер.*– М.: Лесн. пром-сть, 1980. – 456 С.

ИССЛЕДОВАНИЯ ХАРАКТЕРИСТИК ПРИВОДА ГИДРОМАНИПУЛЯТОРА

Крылов В.В., Коломиец С. М.

Аннотация

В статье приведен анализ и результаты исследований гидравлических характеристик привода гидроманипулятора при проведении погрузочно-разгрузочных работ.

THE RESEARCH OF GIDRAVLIK ROTATOR'S CHARACTERISTICS

V. Krylov, S. Kolomiyets

Summary

The analysis of the state and results researches of hydraulic descriptions of mimeograph during conducting of loading – unloading works is resulted in the article.